

ประโยค ป.ธ. ๖
แปล มคอ.เป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘

๑. ปฏิจูเป กาทเกติ สเจ โกจิ ภิกขุ อหํ ตสฺส ภิกขุโน คณฺหามิตี
 คณฺหาตี ทาทพฺพนฺตี อตุโธ ฯ เอวเมว เตสุ เดวีสติยา ปุคฺคเลสุ โสฬส ชนา
 น ลภนฺตี สตุตฺต ชนา ลภนฺตีตี ฯ สจฺจโม ภิชฺชตีตี ภิชฺชิตฺวา โกสมฺพิกภิกขุ
 วิย เทว โภจฺจสา โหนฺติ ฯ เอกสฺมี ปกฺเขตี เอกสฺมี โภจฺจสาเส
 ทกฺขิโณทกฺกจฺจ คณฺธาทีนึ จ เทนฺตี เอกสฺมี จีวรานิ ฯ สจฺจสมฺเสเวตฺตนิ
 สกฺกสฺส สจฺจสมฺส ทฺวินฺนปี โภจฺจสาณํ เอตํ โหตี คณฺธี ปหริตฺวา ทฺวีหิปี
 ปกฺเขตี เอกโต ภาเชตพฺพํ ฯ ปกฺขสมฺเสเวตฺตนิ เอวํ ทินฺเนน ยสฺส โภจฺจสาสฺส
 อุกฺกํ ทินฺนํ ตสฺส อุกฺกเมว โหตี ยสฺส จีวรํ ทินฺนํ ตสฺสเอว จีวรํ ฯ ยตฺถ ปน
 ทกฺขิโณทกํ ปมาณํ โหตี ตตฺถ เอโก ปกฺโข ทกฺขิโณทกฺสฺส ลทฺธตฺตา
 จีวรานิ ลภตี เอโก จีวรานเมว ลทฺธตฺตาตี อุโภหิ เอกโต หุตฺวา ยถาวุทฺธํ
 ภาเชตพฺพํ ฯ อิํ กิร ปฺรสมฺมทฺเท ลกฺขณฺนตี มหาอฏฺฐกถายํ วุตฺตํ ฯ ตสฺมีเยว
 ปกฺเขตี เอตฺถ ปน อิตโร ปกฺโข อนิสฺสโรเยว ฯ จีวรเปสนวตฺตุนิ ปากฺกานเว ฯ
 อิทานิ อาทีโต ปฏฺจาย วุตฺตจิวฺรณํ ปฏฺฐิลาภเชตฺตํ ทสฺเสตฺตํ อฏฺฐิมา
 ภิกฺขเว มาตีกาตีอาทิมหา ฯ สีมาย เทตีตีอาที ปุคฺคลาธิฏฺฐานนเชน วุตฺตํ ฯ
 เอตฺถ จ สีมาย ทานํ ปจฺจมาตีกา กตฺติกาย ทานํ ทุตฺติยา ฯเปฯ ปุคฺคลสฺส
 ทานํ อฏฺฐมา ฯ ตตฺถ สีมาย ทมฺมิตี เอวํ สีมํ ปฺรามลิตฺวา เทนฺโต สีมาย
 เทตี นาม ฯ

๒. อุปจารสีมา ปริกฺขิตฺตสฺส วิหารสฺส ปริกฺเขเปน อปริกฺขิตฺตสฺส
 ปริกฺเขปารหฺภูจฺจเนน ปริกฺขินฺนา โหตี ฯ อปีจ ภิกฺขุณฺํ ชฺวสนฺนิปาตฏฺฐานโต
 วา ปริกฺขเนเต จิตฺโกชนสาโลโต วา นีวทฺธวสนกอาวาสโต วา ถาณมฺชฺฉิมสฺส
 ปริกฺขสฺส ทฺวินฺนํ เลทฺทฺทฺปาตานํ อนฺโต อุปจารสีมา เวตีตพฺพา ฯ สา ปน
 อาวาเสสุ วทฺธเนเตสุ วทฺธติ ปริกฺขายนฺเตสุ ปริกฺขายตี ฯ มหาปจฺจริยํ ปน

สลา ลากวเสน ภิกขุสู วัฏฒนเตสุ วัฏฒตีติ วุตต์ ฯ สเจ วิหารเ สนนิปิตติภิกขุหิ
 สทฐี เอกพทฐา หุตฺวา โยชนสตีปี ปุเรตฺวา นิสีทนต์ิ โยชนสตมฺปิ อุچارสีมาว
 โหติ สพฺเพสํ ลาโก ปาปฺณาติ ฯ สมานสํวาสอวิปฺปวาสสีมาทฺวยปี วุตฺตณฺยเมว ฯ
 ลากสีมา นาม เนว สมฺมาสมฺพุทฺเธน อนฺนุถฺวตา น ชมฺมสงฺคาหกตฺเถเรหิ
 จปีตา อปีจ โข ราชราชหมหามตฺตา วิหารํ การาเปตฺวา คาวุตฺ วา อทฺธโยชนํ
 วา โยชนํ วา สมฺนุตโต ปริจฺฉินฺนิตฺตฺวา อัย อมฺหากํ วิหารสฺส ลากสีมาติ
 นามลิจิตตฺถมฺเก นิขนิตฺตฺวา ยํ เอตฺถนฺตเร อุปฺปชฺชติ สพฺพิ ตํ อมฺหากํ
 วิหารสฺส เทมาติ สีมํ จเปเนติ อัย ลากสีมา นาม ฯ คามนิกมนครอพฺภนฺตร-
 อุกฺกุกเขปสีมาปี วุตฺตาเยว ฯ ชนปทสีมา นาม กาสีโกสตรฏฺฐาทีนํ อนฺโต
 พฺหุ ชนปทา โหนติ ตตฺถ เอเกโก ชนปทปริจฺฉเโท ชนปทสีมา นาม ฯ
 รฏฺฐสีมา นาม กาสีโกสลาทิจฺฐปริจฺฉเโท ฯ รชฺชสีมา นาม พฺลิกโก
 โจลโกโค เกรฏฺฐโกโคติ เอวเมกเกกสฺส รณฺโธ อาณาปวตฺติฏฺฐานํ ฯ
 ทีปสีมา นาม สมฺมุตฺตเนน ปริจฺฉินฺนา มหาทีปา จ อนฺตรทีปา จ ฯ
 จกฺกวาฬสีมา นาม จกฺกวาฬปพฺพเตเนว ปริจฺฉินฺนา ฯ เอวเมตาสฺส สีมาสุ
 ขณฺฑสีมาย เกนจิ กมฺเมน สนนิปิตฺตํ สงฺฆํ ทิสฺวา เอตฺเถว สีมาย สงฺฆสฺส
 เทมาติ วุตฺเต ยาวตฺติกา ภิกขุ อนฺโตขณฺฑสีมคตา เตหิ ภาเชตพฺพิ ฯ เตสํเยว
 หิ ตํ ปาปฺณาติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มครเป็นไทย

๑. สอนบทว่า **ปฏิรูป** คาหเก ความว่า ถ้าภิกษุบางรูป พูดว่า ข้าพเจ้าขอรับแทนภิกษุนั้น แล้วรับเอา ก็พึงให้ ๑ ด้วยอาการอย่างนี้นั้นแล บรรดาบุคคลยี่สิบสามประเภทเหล่านั้น ไม่ได้สืบทกประเภท ได้เจ็ดประเภท ฉะนั้นแล ๑ สอนบทว่า **สงฺโฆ ภิกฺขติ** ความว่า ภิกษุทั้งหลายแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย เหมือนภิกษุชาวเมืองโกสัมพี ฉะนั้น ๑ สอนบทว่า **เอกสุมี ปกุเข** ความว่า ชนทั้งหลายถวายนํ้าทักษิโณทก และวัตถุ มีของหอมเป็นคั้นในฝ่ายหนึ่ง, ถวายจิวรในฝ่ายหนึ่ง ๑ บทว่า **สงฺฆสฺสเสเวตฺ** ความว่า จิวรนี้ย่อมเป็นของสงฆ์ทั้งหมด คือ ของทั้งสองฝ่าย, แม้ทั้งสองฝ่ายก็พึงตีระฆังแล้วแบ่งกัน ๑ บทว่า **ปกุขสฺสเสเวตฺ** ความว่า เมื่อชนทั้งหลายถวายเป็นอันแล้ว นํ้าอันเขาถวายแล้วแก่ฝ่ายใด, นํ้านั้นแล ย่อมเป็นของฝ่ายนั้น, จิวรอันเขาถวายแล้วแก่ฝ่ายใด, จิวรย่อมเป็นของฝ่ายนั้นเท่านั้น ๑ ในมหาอรรถกถาท่านกล่าวว่่า ก็ในทีใด นํ้าทักษิโณทกเป็นประมาณ, ในทีนั้น ฝ่ายหนึ่งย่อมได้จิวร เพราะตนได้นํ้าทักษิโณทกแล้ว, ฝ่ายหนึ่งก็ย่อมได้ เพราะความที่ตนได้จิวรแล้วนั้นแล เพราะเหตุนี้ ทั้งสองฝ่าย พึงพร้อมกันแบ่งตามลำดับผู้แก่ ๑ ได้ยินว่า นี่เป็นลักษณะในสมุทธรอื่น^๑ ๑ ส่วนในคำว่า **ตสมฺมึเยว ปกุเข** นี้ ความว่า อีกฝ่ายหนึ่ง ไม่เป็นใหญ่เลยทีเดียว ๑ เรื่องฝากจิวรไปถวาย ชัดเจนแล้วทีเดียว ๑

บัดนี้ เพื่อจะแสดงเขตการได้จิวรที่ตรัสไว้แล้วตั้งแต่ต้น พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสคำว่า **อฏฺฐจิม** ภิกฺขเว มาติกา เป็นต้น ๑ คำว่า **สิม**า เทติ เป็นต้น ตรัสไว้แล้วโดยนัยบุคคลลาธิษฐาน ๑ ก็บรรดามาติกาเหล่านี้ การถวายแก่สิมา เป็นมาติกาที่ ๑ การถวายตามกติกา เป็นมาติกาที่ ๒ ฯลฯ^๒ การถวาย

^๑ ในสารัตถทีปนี ท่านอธิบายว่า หมายถึง ชมพูทวีป

แก่บุคคลเป็นมาติกาที่ ๘ ๑ ในมาติกาเหล่านั้น (พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้)
 ทายกเมื่อถวายระบุดังนี้ว่า ข้าพเจ้าถวายแก่สีมา ชื่อว่าถวายแก่สีมา ๑

๒. อุปจารสีมา สำหรับวัดที่ล้อมรั้ว กำหนดด้วยเครื่องล้อม สำหรับ
 วัดที่ไม่ได้ล้อมรั้ว กำหนดด้วยสถานที่ควรแก่การล้อม ๑ อีกอย่างหนึ่ง
 จากสถานที่ภิกษุทั้งหลายประชุมกัน เป็นประจำ หรือจากโรงฉันอันตั้งอยู่ท้ายวัด
 หรือจากอवासที่อยู่ประจำ ภายใน ๒ ชั่วโมงทุกบาท ของบุรุษผู้มีกำลังปานกลาง
 เข้ามา พึงทราบว่าเป็นอุปจารสีมา ๑ ก็อุปจารสีมานั้น เมื่ออวาสขยายกว้าง
 ออกไป ก็ย่อมขยายออก, เมื่ออวาสรั่นแคบเข้า ย่อมแคบเข้า ๑ แต่ในมหาปัจจุ
 ทานกล่าวว่า อุปจารสีมานั้น เมื่อภิกษุทั้งหลายเพิ่มขึ้น ย่อมขยายออก
 ด้วยอำนาจแห่งลาก ๑ ถ้าภิกษุทั้งหลายนั่งเต็มพื้นที่ถึง ๑๐๐ โยชน์ติดเนื่อง
 เป็นหมู่เดียวกับพวกภิกษุผู้ประชุมในวัด, แม้ที่ตั้ง ๑๐๐ โยชน์ ก็ย่อมเป็น
 อุปจารสีมาเหมือนกัน, ลากย่อมถึงแก่ภิกษุทั้งหมด ๑ แม้สมานสังวาสสีมา
 และ อวิปवासสีมาทั้ง ๒ ก็มีนัยดังกล่าวแล้วนั้นแล ๑

ขึ้นชื่อว่า ลากสีมา พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามิได้ทรงอนุญาตได้เลย,
 พระธรรมสังคากถะทั้งหลายก็ไม่ได้ตั้งไว้, ก็แต่ว่าพระราชและมหาอมาตย์
 ของพระราช ให้สร้างวัดแล้ว กำหนดพื้นที่โดยรอบ กวุดหนึ่งข้าง กึ่งโยชน์
 ข้าง โยชน์หนึ่งข้าง ปักเสาซึ่งจารึกชื่อแล้ว ว่า นี่เป็นลากสีมา สำหรับวัดของ
 เรา แล้วปักแดนไว้ว่า สิ่งใดเกิดขึ้นในระหว่างนี้, สิ่งนั้นทั้งหมด เราถวาย
 แก่วัดของเรา นี่ชื่อว่าลากสีมา ๑ แม้คามสีมา นิคมสีมา นครสีมา อัปกันตร
 สีมา และอุทกุกเขปสีมา ก็ได้กล่าวไว้แล้วเหมือนกัน ๑

๒...การถวายในสถานที่จัดภิกษา เป็นมาติกาที่ ๓, การถวายแก่สงฆ์ เป็นมาติกาที่ ๔,
 การถวายแก่สงฆ์ ๒ ฝ่าย เป็นมาติกาที่ ๕, การถวายแก่สงฆ์ผู้จำพรรษาแล้ว เป็นมาติกาที่ ๖,
 การถวายเจาะจง เป็นมาติกาที่ ๗...๑ อนุโลมตามพระบาลีว่า อภุจิมมา ภิกขเว มาติกา
 จีวรสุส อุปปาทาย สีมาเย เทติ กติกาย เทติ ภิกขาปญฺญตฺติยา เทติ สงฺฆสุส เทติ อุกฺโขสฺสงฺฆสุส
 เทติ วสุสฺ วุตฺตสุสฺ สงฺฆสุสฺ เทติ อาทิสฺสุสฺ เทติ ปุคฺคสุสฺ เทติ ๑ (วิ.มหา. ๕/๑๓๒/๒๓๕)

ที่ชื่อว่า ชนปทสีมา ได้แก่ ชนบทเป็นจำนวนมาก มีอยู่ภายในแคว้น กาสีและแคว้นโกศลเป็นต้น, แคนกำหนดแห่งชนบทแต่ละแห่ง ในบรรดา ชนบทเหล่านั้น ชื่อว่าชนปทสีมา ฯ แคนกำหนดแห่งแคว้นกาสีและแคว้นโกศลเป็นต้น ชื่อว่ารัฐสีมา ฯ สถานที่แผ่พระราชอำนาจของพระเจ้าแผ่นดิน แต่ละพระองค์ อย่างนี้คือ พลีโลก โจลโลก เกรฎฐโลก ชื่อว่ารัชสีมา ฯ เกาะใหญ่ และเกาะเล็ก ซึ่งกำหนดด้วยสมุทรเป็นที่สุด ชื่อว่าทีปสีมา ฯ แคนที่กำหนดด้วยภูเขาจักรวาลเท่านั้น ชื่อว่าจักกวาปสีมา ฯ บรรดาสีมา เหล่านี้ เมื่อทายกเห็นสงฆ์ประชุมกันแล้วในฉันทสีมา ด้วยกรรมบางอย่าง อย่างนั้นแล้ว จึงกล่าวว่า ข้าพเจ้า ถวายแก่สงฆ์ในสิมานี้เท่านั้น ดังนี้ ภิษุทั้งหลายมีจำนวนเท่าใด อยู่ภายในฉันทสีมา ภิษุเหล่านั้น พึงแบ่งกัน ฯ เพราะว่าจิวนั้นย่อมถึงแก่ภิษุเหล่านั้นเท่านั้น ฯ

พระวิสุทธีวงศาจารย์ อโนมคุโณ วัดปากน้ำ
สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย
ตรวจแก้.